

УДК 027.54(477.25)НБУВІР:025.17:002.1-028.27:398(=411.16)

Петров Вячеслав Васильович,

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-7265-9889>,

доктор технічних наук, директор,

Інститут проблем реєстрації інформації,

Національна академія наук України,

Київ, Україна

e-mail: Petrov1940@gmail.com

Крючин Андрій Андрійович,

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-5063-4146>,

доктор технічних наук, заступник директора,

Інститут проблем реєстрації інформації,

Національна академія наук України,

Київ, Україна

e-mail: Kryuchyn@gmail.com

Косяк Ігор Васильович,

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-1543-9257>,

кандидат технічних наук, старший науковий співробітник,

відділ систем оптичної реєстрації інформації,

Інститут проблем реєстрації інформації,

Національна академія наук України,

Київ, Україна

e-mail: Kivfox@ipri.kiev.ua

Єгунова Людмила Іванівна,

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-1438-8133>,

молодша наукова співробітниця,

відділ систем оптичної реєстрації інформації,

Інститут проблем реєстрації інформації,

Національна академія наук України,

Київ, Україна

e-mail: Egurovali@gmail.com

Солоніна Надія Володимирівна,

ORCID <https://orcid.org/0009-0008-9719-2788>

молодша наукова співробітниця,

відділ оптичних носіїв інформації,

Інститут проблем реєстрації інформації,

Національна академія наук України,

Київ, Україна

e-mail: Nvs@ipri.kiev.ua

АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ МУЗИЧНИХ ЗАПИСІВ З КОЛЕКЦІЇ МОЙСЕЯ БЕРЕГОВСЬКОГО

Доповідь аналізує дані про можливості використання аудіозаписів з колекції Мойсея Береговського Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, що були оцифровані спеціалістами Інституту проблем реєстрації інформації Національної академії наук України, для проведення наукових досліджень.

Ключові слова: аудіозаписи, колекція Мойсея Береговського, єврейський фольклор, бібліотечні електронні ресурси, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Інститут проблем реєстрації інформації Національної академії наук України.

У Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського (далі – НБУВ) зберігається унікальна колекція єврейського фольклору, записана у 1912–1947 рр. на фонографічні циліндри Едісона. Науковці звично називають її «Колекція Мойсея Береговського» на честь видатного фольклориста та вченого, який збирав, фіксував, ідентифікував зібрані матеріали. Зібрання налічує більше 2000 записів, зроблених за допомогою фонографу в першій половині ХХ ст. головним чином на території України. Частина записів зроблена на Близькому Сході. Систематизація документів виконана за історичною схемою,

запропонованою М. Береговським. Записи мають величезну історичну та культурну цінність, бо відображають роботу кількох поколінь дослідників-фольклористів із комплексного обстеження єврейської побутової музичної культури України – регіонів компактного проживання євреїв із сформованими центрами духовного та культурного життя.

Проведені протягом декількох років спеціалістами Інституту проблем реєстрації інформації Національної академії наук України (далі – ІПРІ) та НБУВ дослідження з відтворення аудіозаписів з фонографічних циліндрів Едісона, очищення аудіозаписів, пошук і відбір супровідних документів, видання компакт-дисків із записами з колекції Мойсея Береговського (видано 12 томів аудіозаписів) дозволила створити умови для ознайомлення наукової громадськості з цією унікальною колекцією. Для успішного виконання цих робіт було розроблено спеціальне високотехнологічне обладнання та використані сучасні технології й програмні засоби для очищення аудіо файлів від шумів. На сайті Інституту <http://www.audio.ipri.kiev.ua> у **вільному доступі** представлені 546 оброблених аудіозаписів (колекція налічує 1017 воскових фоноциліндрів) і 250 фотографій, **що** сприяло введенню до наукового обігу колекції Мойсея Береговського. Загальний обсяг даних становить 7,8 ТБайт. Широкий тематичний діапазон аудіо записів привертає увагу дослідників .

Надзвичайно важливим для вшанування пам'яті жертв Голокосту стало використання аудіозаписів з колекції Мойсея Береговського для створення аудіо композицій у національних музейних центрах пам'яті жертв Голокосту, а саме у ізраїльському національному меморіалі «Яд Вашем» та Меморіальному центрі пам'яті жертв Голокосту в Бабиному Яру (Україна, м. Київ). Планується використання оцифрованих записів з колекції Мойсея Береговського у проєкті «Віртуальний Дробицький Яр», щоб увічнити пам'ять про знищення євреїв у Дробицькому Яру в Харкові. Аудіозаписи з колекції Мойсея Береговського було використано в документальному багатосерійному фільмі під назвою – «Слово Праведника», що розповідає про українців-підлітків, які рятували євреїв під час Другої світової війни. У 2022 р. було видано науково-популярне видання

«Пісні Голокосту: за документами фоноархіву єврейської музичної спадщини з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського», до якого ввійшли єврейські народні пісні, записані фольклорними експедиціями під керівництвом М. Береговського в 1944 і 1945 рр. від колишніх в'язнів таборів і гетто, створених на півдні України в роки окупації.

Слід відзначити, що до аналізу та наукового використання музичних творів, представлених у колекції Мойсея Береговського звертаються дослідники з різних країн. Реалізовано декілька проєктів з використання та дослідження аудіозаписів з колекції Мойсея Береговського. Для надання повної інформації про аудіозаписи, з дозволу власників колекції аудіозаписів, реалізовано проєкт, в якому на спеціальному сайті проєкту з вивчення музики євреїв в Османській Палестині Дослідницького центру єврейської музики кафедри музикознавства Єврейського університету в Єрусалимі. Як приклад використання й дослідження аудіозаписів з колекції Мойсея Береговського, можна навести роботи дослідника *Йоеля Бреслера (США)*, якого зацікавили записи сефардів з колекції Мойсея Береговського.

UDC 027.54(477.25)НБУВІР:025.17:002.1-028.27:398(=411.16)

Vyacheslav Petrov

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-7265-9889>,

Doctor of Technical Sciences, Director,

Institute for Information Recording,

National Academy of Sciences of Ukraine,

Kyiv, Ukraine

e-mail: Petrov1940@gmail.com

Andriy Kryuchyn,

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-5063-4146>,

Doctor of Technical Sciences, Deputy Director,

Institute for Information Recording,

National Academy of Sciences of Ukraine,

Kyiv, Ukraine

e-mail: Kryuchin@gmail.com

Igor Kosyak,

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-1543-9257>,

Candidate of Technical Sciences, Senior Researcher ,
Department of optical information registration systems,

Institute for Information Recording,

National Academy of Sciences of Ukraine,

Kyiv, Ukraine

e-mail: kivfox@ipri.kiev.ua

Lyudmila Eypova,

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-1438-8133>,

Junior Researcher,

Department of optical information registration systems,

Institute for Information Recording,

National Academy of Sciences of Ukraine,

Kyiv, Ukraine

e-mail: Egupovali@gmail.com

Nadya Solonyna,

ORCID <https://orcid.org/0009-0008-9719-2788>

Junior Researcher,

Department of optical carriers,

Institute for Information Recording,

National Academy of Sciences of Ukraine

Kyiv, Ukraine

e-mail: Nvs@ipri.kiev.ua

ANALYSIS OF THE USE OF MUSIC RECORDINGS FROM THE COLLECTION OF MOSES BEREGOVSKY

The report analyses the data about opportunities to research the audio recordings from Moses Beregovsky's collection of the Institute of Manuscript of

V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine, which were digitized by the Institute for Information Recording of the National Academy of Sciences of Ukraine.

Keywords: audio recordings, Moses Beregovsky's collection, Jewish folklore, library electronic resources, V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine, Institute for Information Recording of the National Academy of Sciences of Ukraine.